

Błędy w zapisie angielskich fonemów samogłoskowych

**Jakub
Solecki**

Błędy w zapisie angielskich fonemów samogłoskowych

**Badania nad ortografią
15- i 16-letnich uczniów
trójmiejskich szkół**

**Wydawnictwo
Uniwersytetu
Gdańskiego
Gdańsk 2025**

Recenzent

Dr hab. Alina Maciejewska, prof. UwS

Redaktor Wydawnictwa

Justyna Zysk

Projekt okładki i stron tytułowych
Angram Studio Weronika Jastrzemska

Skład i łamanie

Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków
Prorektora Uniwersytetu Gdańskiego ds. Badań Naukowych
w ramach Programu Humanistyki Gdańskiej
oraz Prodziekana ds. Nauki i Współpracy Międzynarodowej
Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-765-1

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa

Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

SPIIS TREŚCI

Wprowadzenie | 7

Rozdział 1. Ortografia języka angielskiego | 9

- 1.1. Zasady zapisu stosowane w angielszczyźnie | 9
- 1.2. Klasyfikowanie błędów ortograficznych w języku angielskim | 14
- 1.3. Nabywanie umiejętności czytania i pisania | 21
- 1.4. Nabywanie umiejętności czytania i pisania w języku angielskim nauczonym jako L1 i L2 | 25

Rozdział 2. System wokaliczny języka angielskiego | 29

- 2.1. Uwagi terminologiczne | 29
- 2.2. Cechy dystryktywne fonemów samogłoskowych języka angielskiego | 44
- 2.3. Fonemy samogłoskowe w ontogenezie mowy | 60
- 2.4. Opis artykulacyjny samogłosek języka angielskiego | 62
- 2.5. Błędy popełniane przez Polaków w realizacji angielskich fonemów samogłoskowych | 89

Rozdział 3. Samogłoskowe relacje fonem – grafem w języku angielskim | 107

- 3.1. Wprowadzenie | 107
- 3.2. Zasady zapisu i odczytywania fonemów wokalicznych | 109
- 3.3. Odczytywanie grafemów samogłoskowych języka angielskiego | 125
- 3.4. Interpretacja fonologiczna rozbieżności między wymową angielskich samogłosek a ich zapisem | 142

Rozdział 4. Metodologia badań własnych 149	
4.1. Przedmiot badań 149	
4.2. Grupa badanych 151	
4.3. Problemy badawcze 152	
4.4. Wybór narzędzi badawczych i sposób przeprowadzenia badania 153	
4.5. Zasady doboru trudności ortograficznych w dyktandzie 155	
4.6. Dobór słów w próbie diagnostycznej 158	
4.7. Aspekty statystyczne w pracy 160	
Rozdział 5. Wyniki badań 165	
5.1. Analiza struktury ilościowej rozkładu błędów 165	
5.2. Fonemy samogłoskowe sprawiające najwięcej problemów w zapisie 168	
5.3. Typy błędów w zapisie fonemów samogłoskowych 169	
5.4. Wpływ frekwencji fonemów i grafemów na liczbę popełnianych błędów ortograficznych 174	
5.5. Błędy dodawania i odejmowania liter samogłoskowych 181	
5.6. Wyrazy sprawiające największą trudność ortograficzną 183	
5.7. Wpływ transferu polskich relacji fonem – grafem na zapis angielskich fonemów samogłoskowych 184	
5.8. Wnioski 193	
Literatura 199	
Spis tabel 209	
Spis rysunków 211	
Spis wykresów 213	

WPROWADZENIE

Książka ma na celu scharakteryzowanie trudności, jakie pojawiają się w czasie zapisywania angielskich fonemów samogłoskowych. Polskim uczniom ten obszar ortografii wydaje się trudny, a dla badacza jest ciekawy poznawczo, w dużej mierze nieznany. Podejmując tę tematykę, szukano odpowiedzi na następujące pytania: Jakie samogłoski języka angielskiego sprawiają największe problemy w zapisie? Czy w obrazie błędów polskich uczniów dominują błędy fonetyczne, czy pamięciowe? Jaki wpływ na pojawianie się błędów ma ich frekwencja tekstowa, a jaki przeniesienie polskich reguł zapisu na płaszczyznę języka angielskiego?

Materiał do badań został zaczerpnięty z uczniowskich prac pisemnych, których autorami byli 15- i 16-letni uczniowie uczęszczający do trójmiejskich szkół. Każdy z nich miał za zadanie napisać wypracowanie oraz dyktando przygotowane na potrzebę badania.

Publikacja ma przede wszystkim charakter językoznawczy i glotto-dydaktyczny, aczkolwiek poszczególne fragmenty odnoszą się również do zagadnień związanych z pedagogiką, psychologią czy neurolingwistyką, zaś w analizie badań zostały wykorzystane narzędzia statystyczne. Pomimo szerokiego spektrum tematycznego starano się, aby praca ta była dla Czytelnika przejrzysta i jednoznaczna, a zawarte w niej rozważania dogłębne i precyzyjne.

Przedstawione tu wnioski mają istotny walor aplikacyjny, ponieważ mogą pomóc w opracowaniu lepszych materiałów dydaktycznych, które będą zorientowane na najważniejsze obszary angielskiej ortografii. Książka ta zaciekawia nie tylko anglistów, pedagogów i językoznawców – każdy, kto interesuje się językiem, znajdzie w niej dla siebie coś inspirującego.